

akkor is számos előremutató elemet tartalmaz, ha ez mégis csak közpénzből történő finanszírozás. Részből azért, mert jegybevételekhez kötött, így egy természetes szelekciót hajt végre az életképes produkciók javára, részből azért, mert rákényszeríti az intézményeket a magánszektorral való kapcsolatfelvételre, támogatási tárgyalások folytatására, amely új források bevonásának képességét is kialakíthatja a kulturális intézmények oldalán.

I Eredetileg kulturális támogatásnak indult, de az utóbbi időben egyre inkább a sporttal kötötték össze a TAO meglétét, mit gondolnak erről az irányról?

Ó. Sz.: A sportnak is kellett a támogató pillér, ez érthető. Ott nincs jelen a teljesítménnyel arányos keret, azonban sok helyütt nagyon mélyről kell felhozni az egyesületeket. Amikor azonban lábra kapnak, azokat is valamilyen mérhető rendszerre kellene átállítani, mert csak az ösztönöz, és sokkal igazságosabb.

O. P.: Nem tartom szerencsés fejlődési irányúnak. A sportcélú TAO támogatások rendszeréből pont az a logika hiányzik, ami a kultúrafinanszírozás területén megmaradt, azaz a jegybevételekhez, az alapműködés sikerességéhez való kötöttség. Ráadásul ebben a világban amúgy is számos szerencsétlen, rossz hatásfokú finanszírozási folyamat volt, amit ez a támogatási rendszer nem javított, inkább csak rontott. A TAO

támogatások sport területére történő kiterjesztése benyomásaim szerint hatványozottan megnövelték a jogintézmény visszaélésszerű kihasználását.

I Hol láthatóak élesen a TAO rendszer problémái, és miként lehetne kiküszöbölni a felemásságokat?

O. P.: A TAO támogatási rendszer egy olyan állami támogatási rendszer, aminek az előnyei abból fakadnak, hogy az alaptevékenység sikeres végzésére motiválnak, és szükségszerű kapcsolatot teremtenek finanszírozásra szoruló intézmények és magánpiaci szereplők között. Kizárólag akkor és addig működik és hasznos ez a rendszer, amíg ezeket a célokat szolgálja. Minden más eleme csak visszaélésre ad lehetőséget, költségvetési trükközéseknek, politikai zsarolásoknak, pénzvisszafizetés előírásának nyit teret. Meg kellene próbálni visszatérni a támogatási rendszer eredeti logikájához és visszaszorítani, illetve kiszűrni a visszaélésszerű praktikákat, amire persze elsősorban jogalkotói hajlandóság kellene.

Ó. Sz.: Az Opera javaslata nyilvános, sőt, nem is teljesen saját, először Halász János korábbi államtitkár pedzegette. A teljes kulturális TAO-összeget el kellene határolni az adóbevételekben, és azt az állam róná utána ki az intézményeknek a teljesítmények fényében, nagyon komoly NAV-ellenőrzés mellett. A teljes bevételi összeg

néhány százalékából pedig egyfajta ki-egyenlítő alapot kellene működtetni, amely a TAO igazságossága melletti óhatatlan igazságtalanságokat orvosolja (pl. az egyik műfaj sokkal nehezebben eladható, mint a másik stb.). Semmilyen külföldi szereplést nem ismernék el, mi pl. az operával és ballettal leginkább olyan államokban turnézunk, amelyek kívül esnek az EGK országain.

I Hogyan indult el a kezdeményezés, és alakult ki ez az összefogás? Min múlik, hogy valaki csatlakozik a tiszta TAO társasághoz?

Ó. Sz.: Fekete Péter, a Nagycirkusz igazgatója találta ki, és azonnal csatlakoztunk többen. Attól, hogy sokan nem csatlakoztak, még nem kell arra gondolni, hogy ők ne értenének egyet a megfogalmazott célkitűzéseinkkel: pl. sok helyen az önkormányzat a TAO-keret összegével csökkentette a színháznak nyújtott hozzájárulását, úgyhogy nehéz helyzetbe kerültek, és választhatnak a csőd és a jutalékfizetés között. Álláspontunk szerint az ügynököket mindenképpen ki kellene iktatni a rendszerből, és a jogi környezet szigorításával meg kellene akadályozni a tényleges kulturális tevékenységen túlmutató jegybevételek-igazolások érvényesíthetőségét. Hiszen mindkét oldalon ugyanazt a közös adókasszát dezmálják meg, büntetlenül.

(Szekeres Nikolett)

„A művész ne érezze idegen közegben magát”

Új otthonra talált a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Óbudán

A vöröstéglás épület előtt munkások hada sürgölődik, a berendezés utolsó darabjait hordják a helyükre, a végső simításokat végzik az óbudai házon, amely februártól otthont ad a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének. Csupa mosolygós arc mindenfelé, a munkatársak csinostják irodáikat, lassan a névtáblák is a helyükre kerülnek. Akivel csak találkozom, arról mesél, milyen jó, hogy végre van helye mindennek és mindenkinek, s hogy az általuk képviselt tagságot is méltó helyen fogadhatják. Dr. Gyimesi László, a MZTSZ főtitkára, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnöke örömmel vezet körbe, s mesél arról, miért kellett székházat cserélniük, miként találtak rá erre az épületre, és hogy hogyan búcsúztatták a hetven évnyi múltat a Városligeti fasorban. Elmondja azt is, miért tartja fontosnak, hogy barátságos, emberi léptékű, s persze korszerű legyen az irodaházuk.

A kovácsoltvas rácsok mögötti aprócska kertben már zöldül a fű, beljebb sétálva elegáns, üveges kapu fogad, impozáns információs pulttal, no meg Blaha Lujza mellszobrával. Dr. Gyimesi László elsőként körbekalauzol. A szuterénben kezdünk, ahol az irattár, és a műszaki kiszolgáló helyiségek kaptak helyet. Akad itt egy nagyméretű, hangulatos egykori borospince is, amely remek helyszíneként szolgálhat a jövőben a szakszervezet rendezvényeinek, közgyűléseinek is.

A földszint szobáiba az EJI, azaz az Előadó-művészi Jogvédő Iroda Egyesület költözött be, a pénztár mellett a jogsegély szolgálatot találják meg az érdeklődők. Az első emeleten a művészeti szakszervezetek a színé-

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének új székháza

szek, filmesek, képzőművészek, írók szakszervezetei, továbbá zenész alapszervezetek, az OSZK rendezkedhettek be.

A második emeleten, a tetőtéri részlegben az artisták szakszervezete, a MASZK, az Országos Színészegyesület, a dalok.hu zenei portál, és a gazdasági irodák mellett laknak a zenészek, s itt van Gyimesi László irodája is. Végül nála ülünk le, miközben érkeznek az újabb és újabb bútorok, méricskéljük a polcok helyét nagyságát, belekezd a régi és az új székház történetébe. Először az egykori Gorkij, majd Városligeti fasor 38. alatti palotáról beszélgetünk, hiszen szakszervezeti vezetőként ezt a házat örökölte meg.

„Nincsenek pontos adatok arról, hogy a művészeti szakszervezetek mikor kezdtek ott dolgozni, de ez nagyjából a háború után, a negyvenes évek második felében történhetett. A palota több háborús sérülést is kapott, az idősebb kollégáim elbeszéléséből tudom, hogy a súlyosan sérült épületet sokan a saját kezükkel építették újjá. Aztán – s erről már akadnak dokumentumok – az ötvenes évek második felében a fővárosi tanács engedélyezte a használatba vételét. Akkortól állhatott a mostani formájában megszokott fásori épület. Viszont a kezdetektől gondot okozott, hogy a több mint háromezer négyzetméter területű ház

korábban családi villa volt, tehát nem irodaháznak épült... A hatalmas szobákat elkezdték ugyan átalakítani, de ebben nem az építészeti hozzáértés, hanem a pillanatnyi praktikum jegyében hihetetlen helyekre húztak falakat. Használton kívül került egy gyönyörű belső lépcsőház is, valamikor megszüntettek egy létező liftet is, s a teljes alagsort berendezték, ugyanakkor kialakítottak egy legendás vetítőteremet is – itt élő hangalámondással vetítettek a nyilvánosság számára nem hozzáférhető filmeket. Ugyanakkor nem történt gépészeti felújítás, illetve amikor már én is itt dolgoztam, ilyen munkák nem zajlottak. Ahogy az idő múlt, az épület egyre kevésbé felelt meg az igényeknek. Például ennek a hatalmas épületnek a fűtése egyetlen szálon futott. Nem lehetett külön elzárni, javítani. Ha fűteni kellett, alul megfagytak az emberek, a felső emeleten pedig megsültek, a nyílászárók elfáradtak, előregedtek, az utcát fűtöttük... A ház a kilencvenes évekig a Benczúr Hoteltől – a földalatti csövön keresztül – kapta a melegvizet a fűtéshez. S ez persze – a fel nem tárt repedések, szivárgások miatt – elázattatta az alapokat, az alagsori rész átvízesedett, és persze nagyon rossz határfokkal működött. De nemcsak a szuterénben, hanem a legfelül is akadtak ilyen gondok. Ki kellett volna cserélni a tetőt, vagy annak jelentős felü-

letét, mert temérdek helyen ázott. Arról nem is beszélve, hogy csak a külső vakolás – s most tíz évvel ezelőtti arról beszélek – ötvenmillió forintba került volna. A ház gépészeti-épületbiztonság szempontból katasztrofális volt, szerencsére a látogatók nem nagyon találkoztak ezekkel a problémákkal, mert a belső állapot lényegesen jobb volt, és a gyönyörű lépcsőház imponáló látványt nyújtott.”

Az elnök azt is elmondja, hogy mindenféle felméréseket végeztek arról, mennyibe kerülne a felújítás, de számukra elérhetetlen és megfizethetetlen összegeket kaptak. Közben az épületet olyan állapotba kellett volna hozni, és aztán karbantartani, amelyet egy ilyen korú palota igényelne. Hozzáteszi, az is gondot jelentett, hogy a szakszervezetek – az EJI-vel együtt – ennek a háromezer négyzetméternek nagyjából csak az egyharmadát foglalták el. Az épületbe ezért folyamatosan bérlőket kellett találniuk, hogy az üres területeket hasznosítani tudják. Ezt a feladatot egy ideig megoldották, de közben beázott a tető, tönkrement a kazán, s a bérleti díjából származó összeg messze nem fedezte a kiadásait.

Így a helyzetük egyre tarthatatlanabbá vált. „Arról nem is beszélve, hogy a szakszervezetnek nem az a fő feladata, hogy ingatlant

hasznosítson... Két dolog jöhetett szóba – vagyis felélés, azaz, hogy működésre költjük a vagyonunkat, úgy hogy eladunk valamit, s abból fizetjük a fenntartást. De ezzel persze a probléma megoldását csak elodáztuk volna. Ráadásul jogszabályi kötelezettségeink is voltak, hiszen az elmúlt évek során a faszor bekerült a világörökségi területek közé. Így az átalakításhoz a Műemlékvédelmi hatóság hozzájárulása kell, és bármikor felszólíthatnak arra, hogy hozzuk rendbe az épületet. Bármilyen apró külső renoválás is horribilis összegekbe került volna... 2010-ben elment a nagyon jelentős területet elfoglaló állandó bérlőnk, s abban az időszakban az ingatlanpiac is pangott, így gyakorlatilag nem tudtuk pótolni más bérlővel. El kellett kezdeni az eladással foglalkozni, több testületi, kongresszusi döntés is született erre vonatkozóan. Megfelelő vevőt kellett találnunk, utána foglalkozhattunk azzal, hová is költözünk... Nagyon sok érdeklődő járt nálunk, végül szerencsénk volt, jött egy olyan vevő, aki egyösszegben kifizette a vételárat és hathónapos visszabérlési haladékat ajánlott. Ez nekünk nagy előnyt jelentett, hiszen így mi is készpénzes vásárlóként tudtunk megjelenni a piacon.”

Gyimesi László tájékoztatása szerint mindkét adás-vétel gyorsan, néhány hónap alatt lezajlott. Az eladást követően ugyanis nagyon hamar sikerült megfelelő épületet találniuk. Az óbudai irodaház méreteiben is teljesen megfelel a szervezeteiknek, hiszen ezerkétszáz négyzetméteres.

„Helyileg nem a diplomata negyedben van, mint a korábbi székházunk, de a világ számos pontján jártam már, s a szakszervezeti székházak máshol sem a legelítettebb kerületekben kaptak helyet... Amikor másik székházat kerestünk, akkor nem szerettem volna modern irodaházat. Ott ugyanis túlságosan a funkció dominál, és az ilyen épület általában nem alkalmas arra, hogy jelképezze a szervezetet. A Vörösvári út 101. alatt található, klinkertéglás épület is komoly múltra tekintethet vissza, még a K. und K. korszakban lett ez a hadsereg tartalék hadtáp területe. Óbudai Malomnak is hívták a helyet, s két majdnem egyforma épület található egymás mellett, amelyek irodaháznak épültek már eredetileg is a Fasori épülethez hasonlóan, az 1910–20-as években, és közülük mi megvásároltuk az egyiket. Itt a 2000-es évek elején megtörtént már egy komoly felújítás, s ennek megfelelően lettek kialakítva a terek, és relatíve megfelelő volt a gépészet is. Ezért többé-kevésbé minden a helyén van, s viszonylag jó állapotban vásároltuk meg. Természetesen végeztünk azért mi is jelentős felújítást, hogy

Vörösvári út 101.

az itt dolgozók és az idelátogatók is jól érzék magukat és azt szeretnék, hogy a mostani javításokkal, cserékkel és felújításokkal a jövőben a gondos karbantartásra fordítsuk csak a bevételeinket, és ne az ennek elmulasztása esetében törvényszerűen bekövetkező nagyjavításokra. Irodaházban vagyunk hát, ez mégsem egy semmitmondó, jellegtelen épület... S végre mindenkinek lett elég tere, az összes tagszervezetünknek jutott saját iroda, minden szinten van tárgyaló, s olyan terek, ahol az érkezők le tudnak ülni meginni egy kávé, elbeszélgetni. Büszke vagyok arra, hogy vannak étel- és italautomatáink, ezzel megoldottuk a fasorban már az utolsó éveken jelentkezett büfé-hiányt.”

Hozzáteszi azt is, hogy a fasori palota eladásából befolyó összegből nemcsak az óbudai házát vásárolták meg, hanem arra is jutott pénz, hogy úgy felújítsák, hogy a következő években ne okozzon többletkiadást. Így az épület üzemeltetése is nagyon gazdaságos lesz, hiszen a legmodernebb technológiát használják. Sőt, még egy másik irodaház is a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének a tulajdonába került.

„Az óbudai épület vásárlásakor akadt némi bizonytalanság, én pedig nem szerettem volna, ha egyszer csak azzal szembesülünk, hogy nincs hová költöznünk. Ezért elkezdtem keresgélni, s a VII. kerületben is találtam egy nagy, több mint kétezer négyzetméteres

irodaházat, ahol a tulajdonos azonnali visszabérlést garantált öt esztendőre. Így ezt is megvettük, és most bérbe veszik tőlünk. Legelőbb ezzel a belső adósságainkat is konszolidálni tudtuk. A legfontosabb, hogy most kiegyensúlyozottá válhat a szakszervezeti szövetség gazdálkodása, s a szolgáltatásaink színvonala nem romlik, hanem javul.

A Rátkai Klub nem jött velünk, a TIT budai épületében találtak otthont. Gondoskodtunk róluk is, a költözködés minden terhét átvállaltuk, s egy esztendőn keresztül a bérleti díjukat is mi álljuk, a szükséges eszközöket a Klub számára ingyenes használatba adtuk.

Nekünk most az a feladtunk, hogy belakjuk a Vörösvári úti házat, s visszazökkenjük a korábbi kerékvágásba. Jelenleg „építésvezetőként és gondnokként” is működöm, még néhány munkálattal be kell fejezni, hogy minden megfelelően működjön. Ebben a munkában néhány kollégám, a portások, a fizikai munkások, adminisztrátorok, rendszergazdák és mások kiemelkedő munkát végeztek, nagyon sokat segítettek, nélkülük nagyon nehéz lett volna az egészet lebonyolítani. Akkor leszek nyugodt, ha mindennel elkészülünk. Azt látom, hogy a kollégáim közül mindenki megtalálta itt a helyét, s talán élvezi is ezt az óbudai otthont.”

Az átköltözés sem volt könnyű feladat, hiszen hetven évnyi múltat kellett rendbe tenniük a fasorban. Közel harminc konté-

nerben, megszámlálhatatlan mennyiségű zsákban szállították el a lomokat. De még most, az új épületben is folyik a szelektálás...

Egy szerény ünnepségen, több, mint százan búcsúztak a palotától, az elnök összeállított erre az alkalomra a szakszervezet történetéből egy érdekes fotós válogatást, hiszen az összeállításban szereplők valamikor, vagy még napjainkban is rendszeresen megjelentek szakszervezeti tisztviselőként, vagy művészként a fasori épületben.

„Már gyerekként abba a villába jártam, kísértem az édesapámat, s magam pedig 1982-ben lettem a szakszervezet munkatársa, így igazán hozzám nőtt az a helyszín, de azt kell mondjam, ezt az új épületet is szinte azonnal megszerettem, így nincsenek rossz érzéseim, éppen ellenkezőleg. A változás szükséges az életben, s ez mindenképpen pozitív változás. Szép az óbudai hely, remek az infrastruktúra, a közlekedés, s ami számomra nagyon lényeges, hogy barátságos, emberléptékű, nem egy üvegpalota. Olyan helyszín, ahová belépve a művészek talán nem érzik úgy, hogy idegen közegbe csöppentek.”

A beszélgetés végére ismét egy csoport munkás érkezik, ők a polcelhelyezésről szeretnék egyeztetni. No meg a házra kerülő táblákról, hiszen márciusra már cégérek hirdetik a Vörösvári út 101-es épületen, hogy itt a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége lakik... R. Zs.

A Rádiózenekart helyzetbe kell hozni

Két jelentős magyar zenei intézmény, a Magyar Állami Operaház és a Rádiózenekar történetének megkerülhetetlen alakja Kovács János karmester. Kis és közepes díjak és a legnagyobb elismerések (Kossuth-díj, Prima Primissima-díj) kísérik pályáját. Szívesen látott vendég nemcsak a hazai zenekaroknál és Európában, 1992 óta a Tokiói Filharmonikusok állandó vendégkarmestere, 1998 óta első vendégkarmestere.

! Nem állíthatom, hogy az élete nyitott könyv lenne. Elég régen ismerjük egymást, de csak most tudtam meg egy közös ismerősünktől, hogy az édesapja középiskolai tanár volt. Persze ez csupán a zenei indítatás miatt érdekes és nem valami privátizálás.

– Édesapám magyart és latint tanított a Cukor utcai gimnáziumban, tehát abszolút humán beállítottságú volt – és igazi sznob zenerajongó. Dilettáns fokon csellózott is. Olyannyira elfogult szobnak nevezhetem – illő tisztelettel –, hogy számára a muzsika kvintesszenciáját Beethoven

utolsó vonósnégyesei és zongoraszonátái jelentették, meg Schubert mindenekelőtt. Imádtá még Verdi Otellóját, Muszorgszkij Hovanscsináját, a tanítványainak kötelezővé tette e két opera látogatását, különben nem adott jelest magaviseletből. Ízlésének árnyoldalát is említenem kell: szinte vallásosan gyűlölte Lisztet és Csajkovszkijt, mindkét szerzőből hiányolta az előbbieket mélységét és bombasztikusnak találta a műveiket. Rossz előítélet ez, ami valószínűleg abból fakadt, hogy rossz előadásban ismerte meg a kompozíciókat. Emlekszem, Richter egyik utolsó budapesti koncertjén az első félidőben csak Csajkovszkijt játszott, és az nemhogy sok volt, elhallgattuk volna még órákon át.

! Mennyit élvezett az édesapja az ön tevékenységéből?